

Анна Іванчук, канд.пед.наук, доцент
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
М. Умань

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ В УКРАЇНІ

Входження нашої держави у світовий геополітичний простір здійснюватиметься на основі врахування сукупності чинників, виявлених на основі історико-педагогічного аналізу розвитку професійної освіти у зарубіжних країнах, порівняльного обґрунтування перспектив розвитку підготовки вчителів з огляду на вимоги сьогодення.

Науковий аналіз розвитку педагогічної освіти США дозволяє виокремити засадничі ідеї і положення, які можуть стати методологічною основою, цінним джерелом реформування системи підготовки вчителів в Україні. На увагу українських дослідників заслуговують такі ідеї:

- децентралізація педагогічної освіти;
- обґрунтування філософії педагогічної освіти ХХІ ст., що відповідає потребам сучасного суспільства, а саме: відповідності педагогічної освіти запитам ринку та інтересам полікультурного або мультикультурного суспільства; переорієнтація суспільства з цінностей індивідуалізму на колектив; перегляд марксистських положень та утвердження ідей братерства, солідарності та інтернаціоналізму;
- обґрунтування організаційних моделей навчання відповідно до засад філософії постмодернізму та соціал-конструктивізму, в основі яких лежать ідеї навчання через взаємодію з іншими; врахування диверситивності кожної особистості та її активне залучення до навчально-виховного процесу; розгляд цього процесу як набуття людиною власного досвіду; розвиток здібностей майбутнього вчителя, внутрішньої мотивації його учіння, інтересів та потреб;

- взаємодія теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя, набуття ним лабораторно-клінічного досвіду, розгляд Шкіл професійного розвитку як важливого фактору професійного становлення, а саме: підготовка студента-майбутнього вчителя до практичної педагогічної діяльності в умовах інтернатури, його професійна адаптація до реальних умов педагогічної діяльності та розвиток дослідницьких умінь, педагогічної рефлексії та компетентності (самоефективності); кінцевим результатом такої підготовки є формування педагогічного мислення, знань та умінь;
- переорієнтація загальноосвітньої підготовки майбутніх учителів на розвиток педагогічного мислення;
- академічна свобода інтелектуального самовираження та незалежності викладача в системі державної і приватної освіти;
- створення національної освітньої асоціації або об'єднання рівноправних колег державних і приватних навчальних закладів педагогічної освіти з метою вироблення спільних стандартів педагогічної освіти в дискусіях науковців на щорічних конференціях як норм і критеріїв підготовки майбутніх учителів; створення національної ради з акредитації закладів педагогічної освіти.

Одним із напрямів формування нової парадигми української педагогічної освіти та умовою її успішної інтеграції до світового освітнього простору може стати концепція критичного соціал-конструктивізму і постмодернізму, що відповідають вимогам глобальної освіти, головною ідеєю якої є формування вільної, неупередженої особистості вчителя з високим ступенем відповідальності за долю Батьківщини та світу в цілому. Глобальну освіту визначають як один з напрямів розвитку сучасної світової педагогічної теорії і практики XXI ст., що ґрунтується на необхідності підготовки людини до життя в умовах швидкозмінного, усе більше взаємопов'язаного світу, зростаючих глобальних проблем і криз.

На думку американських теоретиків педагогічної освіти, вагоме навантаження у формуванні нового мислення студентів-майбутніх учителів,

їх розумінні методологічних засад навчально-виховного процесу несе курс з філософії освіти. Вивчення філософсько-теоретичних курсів, як показують результати нашого дослідження, сприяє формуванню системи ставлень майбутніх учителів до своєї професійної діяльності, "інформує" і розвиває педагогічне мислення, дозволяє "контекстуалізувати" вивчення загальних основ педагогіки (історії, соціології, педагогічної антропології, теорії складання навчального плану тощо), зрозуміти студентам себе як індивідів і членів місцевої громади у швидкозмінному глобальному суспільстві. Курс з філософії освіти формує гуманістичне світосприйняття, критичну позицію, сприяє встановленню справедливості, розширює уяву, розвиває співчуття студентів до інших людей. Така позиція студента, його розвинуті вміння педагогічного мислення значно полегшують подальший процес засвоєння майбутніми вчителями глибоких професійних знань з дидактики і фахового предмета.